
ÖTÜKEN

VATANDAŞLIK OFİSİ

Metin Savaş

ÖTÜKEN

YAYIN NU: 1429
EDEBÎ ESERLER: 744

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NUMARASI: 16267

ISBN: 978-605-155-833-2

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12

Editör: Göktürk Ömer Çakır

Kapak Tasarımı: Ceyhun Durmaz

Kapak Resmi: Dr. Mehmet Sağ

Dizgi-Tertip: Ötüken

Kapak Baskısı: Karakış Basım

Baskı: İmak Ofset Basım Yayın San. ve Tic. Ltd. Şti.
Sertifika Numarası: 12531 Tel: (0212) 444 62 18

İstanbul- 2019

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

METİN SAVAŞ: 1965 yılında Balıkesir'de doğdu. Beş yaşındayken ailesiyle birlikte İstanbul'a yerleşti. İlköğretim eğitimini Fatih İlkokulu, Çavuşoğlu Özel Koleji ve Gelenbevi Ortaokulu gibi farklı okullarda aldı. Lise eğitimini Vefa Lisesindeyken yarıda bırakarak çalışma hayatına atılmak zorunda kaldı. Askerlik görevi öncesinde Lâleli semtindeki tek yıldızlı bir otelde komilik ve garsonluk yaptı. Askerlik sonrasında ise Balıkesir'de uzun yıllar bakkal dükkânı işletti. Yirmili yaşlarında iddiasız hikâyelerden oluşan ilk yazılarını yazmaya başladı. 1995 yılında Türk Edebiyatı Vakfı'nın düzenlediği Ömer Seyfettin Hikâye Yarışması'nda Ninemin Türküleri adlı kısa öyküsüyle mansiyon ödülüne lâyık görüldü. 1998 yılında Orkun Dergisi'nin tertiplediği makale yarışmasında ikincilik aldı. Bu dönemden sonra ilk roman denemelerini yaparak 1999 yılında İstanbul Tuzla Belediyesi'nin açmış olduğu roman yarışmasında Efendi Dayının Kozalakları adlı romanıyla birinciliği Ahmet Kekeç'le paylaştı. Söz konusu roman 2000 yılında kitaplaştı. İkinci kitabı olan Polika'nın Yeşil Çeşmesi 2003 yılında yayımlandı. (Bir uzun hikâye olan bu eser 2011'de Ötüken Neşriyat tarafından Yeşil Çeşme adıyla yayımlanmıştır). Daha sonra 2005'te Zemheri Kuyusu adlı romanı yayımlandı ve işbu roman aynı yıl Türkiye Yazarlar Birliği Roman Ödülüne değer bulundu. 2008'de Melengicin Gölgesinde, 2010'da Kargalar Derneği, 2012 yılında Erlik isimli romanları yayımlandı. Aynı yıl içinde Erlik romanına ESKADER (Edebiyat, Sanat ve Kültür Araştırmaları Derneği) roman armağanı verildi. 2014 yılındaysa "Türk romanına yaptığı katkılar" gerekçesiyle Türk Ocakları Genel Merkezi tarafından Ayvaz Gökdemir Edebiyat Ödülüyle taltif edildi. Yine 2014 yılında Kuvayı Milliye'nin Hazinesi adlı romanı yayımlanmıştır. Metin Savaş'ın İstanbul'da Karnaval Üçlemesi ortak başlıklı serisinin ilk kitabı olan Baykuşlar Geceleyin Öter adlı romanı 2015'te, söz konusu serinin ikinci kitabı Dehşet Palas AVM 2016'da ve serinin son kitabı Çarşamba Karısı Cinayetleri 2018'de okurlarıyla buluşmuştur. Muhtelif dergilerdeki 99 yazısını bir araya getirdiği Kırmızı Yazılar başlıklı kitabı ise Kırmızılar Yayıncılık tarafından yine 2018 yılında yayımlanmıştır. Hüseyin Nihal Atsız'ın Ruh Adam romanına ilişkin farklı dergilerde çıkmış olan çözümleme makaleleri de 2018'de Tün Kitap tarafından Sevda Gibi Bir Gizli Emel adıyla kitaplaştırılmıştır.

"Bizler sırlarla dolu bir evrende
bir rüyanın rüyasını görmekteyiz."
Immanuel Kant

BİRİNCİ BÖLÜM

"Bir şeye karşı çıkmak onu sürdürmektir."
Ursula K. Le Guin

1

Gece karanlığında evime dönüyordum. Düşmüştüm. Nereden düştüğümü hatırlamıyorum. Tek bildiğim bir yerden düşmüş olduğum. Franz Kafka'nın Şato'su veya gizemli bir kentin saat kulesinin çanları gözlerimi oyup kulak zarlarımı yırtıyor. Kar yağıyor. Siyah kabanıma büzülmüşüm. Kar yağışı başlayalı çok olmamıştı ama daha şimdiden attığım her adımda kütür kütür sesler çıkıyordu. Çok hoş. Hep sevmişimdir kar soğuğunu. Rugan pabuçlarım varsın yıpransın. Keşke botlarımı giyseydim. İhmalkârlık. Daima savruğumdur zaten. Şubat ortalarıydı. Issız sokakta ansızın iki yabani yoluma çıktı.

"Uçlan bakalım!"

"Ne uçlanayım? Üzerimde dişe dokunur bir şey yok ki."

Az da olsa ürktüğümü belli etmek istemiyordum, soğukkanlı görünme derdindeydim, boşluktakilerden iki neferdiler işte. Direnmenin anlamı da yoktu. Ucuz kahramanlık hiçbir şeyi değiştirmez. Kar soğuğuna rağmen sırtımdaki kabanı çıkartıp uzattım.

"İyi malmış," dedi boşluktakilerden biri.

Issız sokağa üçüncü bir haydut girdi, genç bir kadındı, sağlıklı görünüyordu. Sokak lambasının ışığında bakıştık. Genç kadının gözlerinde nefret yoktu fakat merhamet de seçilemiyordu. Duygusuz gibiydi.

"Kim olduğunu biliyorum," dedi genç kadın.

"Sıradan bir Vatandaşlık Ofisi memuruyum."

"Açıkça söylüyorsun. Korkmuyorsun bizden."

Kim olduğunu biliyorum derken işkembeden sallamadığını belli eden bu genç kadın damarına basıldığında tehlike saçabilecek cinsten bir kimseydi. Yeterince tanıyor-

dum artık boşluktakiler tayfasını. Tecrübesiz değildim ve memuriyetimde birtakım vartalar atlatmıştım. Genç kadın yanı başındaki iki nefere seslendi:

"Kabanını iade edin. Soğuktan donmasın. Zatürree falan filan."

"Teşekkür ederim," dedim siyah kabanımı sırtıma tekrar geçirirken. Ne var ki ofis çantama el koymuşlardı bu sefer de. İçindeki evrak mühim değildi ama çerçöp de değildi.

"Rugan ayakkabılarını da çıkar," dedi yabanilerden teki.

Çıkardım. Çoraplarımın karla temasıyla ayaklarım hemen üşümüştü. Topu topu iki ayağım var. Kangren olursa ofisteki kariyerim tükenir.

"Boşluktakiler adına el koyuyoruz," dedi genç kadın. "Bu gecenin ganimeti. Sen sen ol ıssız sokaklarda piyasaya çıkma. İt var kopuk var. Bizler varız."

Kadın böyle deyince diğerleri kahkahayı bastılar. Genç kadının güzelliğiyle birlikte erkek yabaniler kaba sabaydılar. Yontulmamış odunlara benziyorlardı. Soğukkanlılığımı muhafaza ederek konuştum:

"Sizleri it kopuk olarak algılamıyorum. İnsan her yerde insandır."

"Sen bu parlak sözlerini Vatandaşlık Ofisi'ndeki âmirlerine anlat," dedi genç kadın. "Bizim karnımız tok. Sırtlarımız pek değil ama geçinip gidiyoruz işte."

Ne desem boştu. Yoluma devam ettim. Eve vardığımda çoraplarımın çorap denecek yanı kalmamıştı. Ilık suda uzun uzadıya banyo keyfi yaptım, saç kurutma makinesinin vızıltısını dinlerken veya markalı bornozumla aynada kendi düzgün görüntümü seyrederken boşluktakilerin yoksunluklarını tasavvur etmeye kapılıp gitmiştim. Mutfağa geçtim. Buzdolabı kapağındaki Vatandaşlık Ofisi logolu magnet biteviye haykırıyordu:

Toplumun Büyük Şeytanları:
Sefalet
Cehalet
Yokluk
Aylaklık
Hastalık

Çok şükür ki bizim tanımlanmış ve belirlenmiş müreffeh toplumumuzda sefaletin esamisi okunmuyordu. Cehaletle mücadelede fevkalade kazanımlar sergilenmekteydi. Yokluğun kökü kazınmıştı. Aylaklık ötelenmişti ve biyolojik hastalıklar her geçen gün azalıyordu. Psikolojik sorunların tam anlamıyla üstesinden gelemediğimizi ise olgunlukla itiraf edebiliyorduk. Mükemmel topluma ulaşma hedefimizden caymaya hiç mi hiç niyetimiz yoktu. Muvaffakiyeti kaderimiz olarak içselleştirmiştik.

Televizyonu açtım. İstanbul çevresinde kar tipiye dönmüş. Umutsuzluk günahtır. Sonrasında gün ağardı ve ben nostaljik tramvayla Levent'teki ofisime uzandım.

2

Vatandaşlık Ofisi'nin kıdemli memurlarından Kıymet abla yine örgü örüyor. Saç kurutma makinesini hatırladım. "Boşluktakiler iblisten bile beter," dedi Kıymet abla. Güldüm geçtim. Emekliliğine az kalmıştı, gün sayıyordu, iki kapılı bir handa yaşıyorduk. Ofisteki çaylak memurlardan biri Kıymet ablaya takıldı:

"Sen hiç boşluktakilerle yüzleştin mi ablacığımız?"

"Evet ya, birkaç kez musallat olmuşlardı bana."

"Neye benziyorlar?"

"Merhum büyükannemin anlattığı cinlere!"

Teşbihte hata olmaz. Kıymet ablayı içten içe kınasam da onun havsalasını yıllarca doldurmuş şehir efsaneleri

karşısında yalnızca kendimi sorgulayabilirim. Boşluktakilerin canavarlıklarına ilişkin bütün o söylenceler hepimizin müştereken kurguladığı şeylerdi. Binlerce senaryo yazılmıştı boşluktakilere dair. Gişe rekorlarını altüst eden filmler seyrediyorduk sinemalarda. Kıymet abla gözlerime baktı:

"Tepegöz gibiydi onlardan biri. Alnındaydı tek gözü."

Bunun bir televizyon filmi olduğunu unutmuştu galiba. Gerçeklikle kurguyu karıştırıyordu ha bire örgü örerken.

Çaylak memur dediğimiz şey stajyerdir. Biz kendi aramızda stajyerlere çaylak diyoruz.

"Neydi senin adın?"

"Toktamış."

"Bugün menüde ne var?"

"Gaziosmanpaşa," dedi Toktamış çaylağı. Can sıkıcı masadan kaptığı lânet olası evrak parçasını elime tutuşturdu. Piyangodan benim payıma düşmüş olan Toktamış hiç de öyle yalaka bir tip değildi. Tez canlıydı, hevesliydi, inançlı bir şekilde Vatandaşlık Ofisi'nin kadrolu memuru olmaya can atıyordu. "Düş önüme," dedim. Gaziosmanpaşa'ya sıçrayarak köhne bir kahvehanede pinekleyen delikanlının ensesinde bittik. Biter bitmez sordum:

"Keyifler yerinde mi?"

"Patronla anlaşamıyoruz," dedi pinek delikanlı.

Çaylak Toktamış güldü: "Pinek delikanlı mı?"

"Bende orijinal lâf çoktur," dedim.

Pinek delikanlı istifini bozmuyordu, kafasına tek şaplak indirdim, sonra da verdim veriştirdim:

"Devletin ve toplumun iyi niyetini suiistimal etmek hem suçtur hem de ahlâksızlıktır. Senin için uygun gördüğümüz işe hemen şimdi geri dönüyor musun yoksa vatandaşlık gelirinde hatırı sayılır kesinti mi yapalım?"

"Patronla anlaşamıyoruz dedim ya. Hemen beni suçlamayın."

"Nesi varmış patronunun?"

"Bana patronluk taslıyor. Eşit vatandaşlık ilkesine ters düşen tavırları var."

Alın size tipik bir patronsuzluk dürtüsü. Böyle bir kavram yoksa da dilime pelesenk edindiğim uyduruklardan biriydi işte. Toplum hazır değil diye düşünüyorum hep. Galiba hiçbir zaman da yeterince hazır olamayacak. Suiistimal genlerini yok etmek gerekiyor. Gerçi o pinek delikanlıyı çok başka yöntemlerle dize getirmesini de biliriz biz. Toplumdaki arızalı bireylerin ıslahı uğrunda her yol mubahtır. Biz'in içindeki ben kendisini değerli kılmak istiyorsa biz'in ortak çıkarlarıyla kendi çıkarlarını eşitlemeyi öğrenecek. Bunları tekrarlamaktan dilimizde tüy bitti tüy.

3

Aynı günün mesai bitiminde ofisten çıkarken Toktamış cep telefonumu çaldırdı. Pinek delikanlı tıpış tıpış işyerine dönmüş, patronundan paşa paşa özür dilemiş. Patronu da olgunluk sergilemiş, delikanlılık çağında olur böyle şeyler, hepimiz aynı yollardan geçtik, tökezledik, öğrendik, piştik elhamdülillah demiş. Meğer pinek delikanlı deist imiş, geleneksel dindarlığı onaylamamakla birlikte inanç hürriyetine saygı besliyormuş.

"Sen de deist misin?" diye sordum Toktamış çaylağına.

"Seküler dindarlığı tercih ediyorum," dedi.

Herkes bir yol tutturmuş gidiyor işte. İki kapılı handa patırtı çıkarmaya değmez. Vatandaşlık Ofisi cennet vaat etmiyor, daha yaşanılır bir dünya için, adalet, kardeşlik ve özgürlük için bütün imkânlarını seferber ediyor. Pinek delikanlı akıllı çıktı, tehlikeyi sezdi ve hizaya girdi. Her şeyin

eskisi gibi kalması için, bir şeylerin değişmesini dilersiniz. Umberto Eco böyle söylemiş bir zamanlar.

Telefonum yine çalmaya başlamıştı, açsam mı savsaklasam mı bilemedim, tanımadığım bir numaraydı çaldıran. Baktım ki ısrar ediyor, açtım telefonu.

"Sizinle özel olarak konuşmamız gerekiyor. Rica etsem ofise geri dönebilir misiniz? Yedi numaralı toplantı salonundayım."

Arayan kişinin kimliğini pek de umursamaksızın Vatandaşlık Ofisi'ne geri döndüm. Zaten fazla uzaklaşmamıştım. Yedi numaralı toplantı salonu ufacıktır, üç beş kişilik görüşmeler içindir. Dazlak bir adam karşıladı beni. Telefondaki kişiydi. Telli zımbayla oynayıp duruyordu.

"Bay Q diyebilirsiniz bana," dedi.

"Size nasıl yardımcı olabilirim Bay Q?"

"Boşluktakilerin dünyasına sızmanızı istemeye geldim."

"Neden ben?"

"Birbirimizle oynamayalım lütfen. Resmen tanınmayanlara sempati beslediğinizi gizlemeyecek derecede dürüst bir memursunuz."

"Onlar da insan."

"Devletin talimatını getirdim size. Başınıza buyruk değilsiniz. Yeteneklisiniz. Vicdanlısınız. Önünüz açık."

"Nereye kadar açık?" diye sordum. Tahmin yürütebiliyordum elbette.

"Vatandaşlık Ofisi'nin en tepesine doğru tırmanıyorsunuz. Üstelik bunu tevazu içerisinde, etrafınıza sezdirmeden, göze batmadan başarıyorsunuz."

"Boşluktakilerin dünyasına nasıl sızacağımı söyler misiniz lütfen. Resmen tanınmamışlar barbardırlar fakat ahmak değiller. Merhaba, ben geldim, artık sizlerden biriyim, devletin talimatıyla hareket etmediğime inanmak zorundasınız mı diyeceğim onlara?"

"Zokayı bu şekilde yutmazlar," dedi Bay Q.